

De Stemming van 1 juli 2019

Dit weekend is een uitgebreid onderzoek uitgevoerd naar aanleiding van het Klimaatakkoord dat vrijdagmiddag is gepresenteerd. Eerst zullen die resultaten worden gepresenteerd van dat onderzoek en op het eind volgt dan de zetelverdeling van deze week.

58% van de Nederlanders wil dat het overheidsbeleid erop gericht is dat de uitstoot van CO2 in 2030 minstens 49% lager is dan in 1990. Degenen die nu FVD, PVV of 50PLUS stemmen willen dat in (grote) mate niet. Bij de kiezers van de andere partijen is een (grote) meerderheid er voor.

Wilt u dat het overheidsbeleid erop gericht is dat de CO2 uitstoot in 2030 minstens 49% lager is dan in 1990?

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Ja	58%	56%	74%	74%	100%	76%	82%	65%	20%	11%	31%
Nee	32%	28%	21%	19%	0%	10%	13%	27%	71%	88%	59%
Weet niet/geen antwoord	10%	16%	5%	7%	0%	14%	5%	8%	9%	1%	10%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Op de volgende pagina is te zien wat de kiezers vinden van een aantal voornemens van het Klimaatakkoord. U ziet de percentages "positief" minus "negatief" over het desbetreffende voornemen.

Ook hier zijn grote verschillen tussen de kiezers van de afzonderlijke partijen. Kiezers van FVD en PVV van dit moment reageren over het algemeen veel negatiever dan die van de andere partijen. Kiezers van GroenLinks zijn het meest positief, daarna volgen kiezers van D66 en PvdA.

Oordeel over een aantal voornemens van het Klimaatakkoord (positief minus negatief)

Positief minus negatief naar partij waarop men nu stemt	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Als bedrijven over een bepaald maximum uitgaan van de CO2 uitstoot moeten ze daar een heffing over betalen	60%	54%	79%	57%	85%	86%	74%	85%	18%	8%	69%
Er wordt door de overheid in 10 jaar 1 miljard geïnvesteerd om de uitstoot van CO2 in de landbouw te verminderen	48%	57%	61%	69%	88%	71%	83%	54%	-11%	-29%	37%
Er komt een warmtefonds met 50 tot 80 miljoen per jaar, waarvan particulieren geld kunnen lenen om investeringen te doen in huis om verduurzaming te realiseren	36%	38%	51%	60%	93%	57%	55%	38%	-29%	-46%	45%
De aanschaf van middenklasse elektrische auto's wordt tot 2026 bevorderd	28%	38%	39%	80%	82%	56%	48%	30%	-21%	-22%	-1%
De accijns op diesel gaat volgend jaar 1 cent omhoog en over 2 jaar weer 1 cent	28%	30%	47%	42%	70%	58%	50%	20%	-21%	-58%	19%
In 2026 wordt er een vorm van rekeningrijden ingevoerd	17%	23%	15%	57%	89%	56%	21%	15%	-30%	-52%	-42%
Gemeenten moeten in 2021 per wijk aangeven wanneer die van het gas afgaat	11%	9%	19%	33%	67%	40%	38%	25%	-38%	-44%	-56%
Na 2020 wordt het gas geleidelijk duurder en de elektriciteit geleidelijk goedkoper om te zorgen dat men zoveel mogelijk van het gas af gaat	9%	42%	30%	63%	81%	19%	24%	10%	-56%	-72%	-78%
Na 2026 vervallen de voordelen van de aanschaf en gebruik van de elektrische auto	-10%	9%	-9%	-14%	-56%	6%	-37%	-28%	-3%	-15%	-4%

Op de volgende pagina staat het totaaloordeel over het Klimaatakkoord afgezet naar het huidig stemgedrag.

Van alle Nederlanders is 39% (vrij) positief over het Klimaatakkoord, en 33% (vrij) negatief. Ook hier zien we het patroon dat we ook bij de vorige tabellen zagen als het afgezet wordt naar huidig stemgedrag. Kiezers van GroenLinks en D66 zijn het positiefst. Kiezers van FVD en PVV het meest negatief. Bij de andere regeringspartijen VVD en CDA zijn er duidelijk meer kiezers positief dan negatief.

Wat is uw totaaloordeel over dit Klimaatakkoord?

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Positief	9%	12%	11%	34%	10%	6%	2%	5%	3%	3%	0%
Vrij positief	30%	37%	36%	29%	63%	49%	43%	14%	3%	4%	15%
Neutraal	29%	40%	36%	35%	21%	30%	32%	34%	12%	16%	11%
Vrij negatief	15%	5%	16%	2%	4%	13%	15%	25%	29%	7%	27%
Negatief	18%	6%	1%	0%	2%	2%	8%	22%	53%	70%	47%
Positief minus negatief	6%	38%	30%	61%	67%	40%	22%	-28%	-76%	-70%	-59%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het is interessant om deze tabel ook te bekijken, maar dan afgezet tegen de partij, die men gestemd heeft bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Uit die tabel is duidelijk te zien dat de huidige kiezers van de VVD positiever denken over het Klimaatakkoord, dan degenen die in 2017 VVD hebben gestemd. Dat zien we ook bij de GroenLinks-kiezers. Dat houdt in dat de kiezers die vertrokken zijn bij de VVD sinds TK2017 beduidend negatiever over het klimaatakkoord denken dan degenen die nu VVD zeggen te stemmen. Bij GroenLinks zien we dat de kiezers die erbij gekomen zijn duidelijk positiever zijn.

Als we beseffen dat sinds de Tweede Kamerverkiezingen 2017 FVD fors heeft gewonnen (met de PvdA op de tweede plaats) en PVV, D66, SP en VVD het meest hebben verloren, dan kan o.a. geconcludeerd worden dat FVD sinds TK2017 blijkbaar vooral meer kiezers heeft "overgenomen" van PVV, SP en VVD die negatief zijn over het klimaatakkoord. Kortom: de klimaatkwesitie heet al wel een forse invloed gehad op stemvoorkeuren.

Wat is uw totaaloordeel over dit Klimaatakkoord?

verticaal gepercenteerd	Allen	TK2017 / Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Positief minus negatief naar stemgedrag TK2017	6%	18%	23%	62%	49%	41%	25%	-44%	-86%	-66%	-37%
Positief minus negatief naar huidig stemgedrag	6%	38%	30%	61%	67%	40%	22%	-28%	-76%	-70%	-59%

Ook op een andere manier zijn vragen gesteld over de kosten van de klimaattransitie. Ook daar zijn de antwoorden duidelijk als het per partij wordt uitgesplitst.

Vindt u dat de overheid het geld voor deze klimaattransitie beter aan andere doelen kan uitgeven of de belasting verlagen?

<i>verticaal gepercenteerd</i>	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Het is goed zo	45%	45%	58%	77%	92%	71%	54%	34%	8%	4%	18%
Het geld kan beter aan andere doelen worden uitgegeven	13%	13%	12%	3%	3%	4%	5%	14%	25%	10%	15%
Het geld kan beter voor belastingverlaging worden gebruikt	33%	38%	18%	0%	3%	20%	13%	33%	62%	86%	67%
Weet niet/geen antwoord	9%	4%	12%	20%	2%	5%	28%	19%	5%	0%	0%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Ten aanzien van de uitstoot van CO2 door de industrie is er een meerderheid voor belasting per uitgestoten ton CO2.

Heeft u liever dat de industrie per uitgestoten ton CO2 een belasting betaalde?

<i>verticaal gepercenteerd</i>	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Ja	54%	39%	37%	50%	72%	65%	71%	77%	47%	58%	51%
Nee	33%	51%	47%	39%	21%	23%	9%	19%	33%	31%	46%
Weet niet/geen antwoord	14%	10%	16%	11%	7%	12%	20%	4%	20%	11%	3%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Er is ook een meerderheid in Nederland voor het plaatsen van nieuwe kernenergiecentrales, zoals bij de tabel op de volgende pagina te zien is.

Vindt u dat in Nederland nieuwe kernenergiecentrales moeten worden geplaatst?

<i>verticaal gepercenteerd</i>	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Ja	55%	78%	57%	47%	35%	37%	20%	24%	74%	66%	56%
Nee	31%	15%	29%	39%	50%	48%	60%	49%	17%	18%	15%
Weet niet/geen antwoord	14%	7%	14%	14%	15%	15%	20%	27%	9%	16%	29%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Op de volgende pagina treft u de reacties van de kiezers op 11 stellingen, die gaan over het Klimaatakkoord. Ook daar zien we weer grote verschillen naar het huidig stemgedrag.

Eens met stellingen over het Klimaatakkoord

Percentage eens	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Er is nog teveel onduidelijk wat er echt zal gaan gebeuren	83%	77%	77%	64%	74%	78%	90%	94%	92%	95%	98%
De bedrijven zouden meer aan deze klimaatplannen moeten bijdragen	69%	59%	53%	60%	92%	83%	86%	92%	58%	56%	81%
Deze plannen hebben alleen maar zin als ze tegelijkertijd in heel Europa worden doorgevoerd	69%	84%	68%	38%	47%	66%	55%	68%	82%	79%	96%
Deze maatregelen zullen per saldo voor teveel kosten voor de burgers betekenen	58%	49%	48%	26%	28%	46%	40%	81%	87%	98%	91%
Deze klimaatplannen zullen voor te weinig reductie zorgen van CO2 in 2030	49%	40%	33%	42%	61%	47%	62%	55%	56%	61%	29%
Ik ben voor het invoeren van een spitsheffing	43%	33%	41%	48%	82%	60%	32%	50%	35%	18%	26%
Het is goed dat Nederland het streven heeft om Klimaatkoploper te zijn	41%	36%	38%	76%	93%	51%	75%	37%	7%	8%	9%
Het netto effect voor het klimaat is dusdanig klein dat Nederland er beter niet aan kan beginnen	40%	37%	25%	19%	5%	19%	12%	40%	84%	94%	73%
De maatregelen van de regering zijn een slap compromis	37%	19%	22%	11%	34%	32%	47%	63%	52%	57%	37%
Het is een knappe prestatie van de regering om met dit klimaatakkoord te komen	36%	61%	59%	59%	46%	49%	24%	21%	8%	1%	5%
De klimaatplannen gaan mij niet ver genoeg	24%	8%	6%	39%	68%	35%	57%	42%	5%	5%	4%

Op de volgende pagina zien we het oordeel van de kiezers over welke partij of partijen het standpunt heeft t.a.v. het Klimaatbeleid dat het meest op die van de kiezer lijkt. FVD en GroenLinks scoren dan het hoogst. Het is interessant om te zien in welke mate de kiezers t.a.v. dit onderwerp vinden of het standpunt van de "eigen partij" ten aanzien van het Klimaatbeleid past bij het standpunt van de kiezer. (Kiezers mochten meerdere partijen

Welke partij of partijen hebben ten aanzien van het Klimaatbeleid het standpunt dat het meest op die van u lijkt?

Percentage eens	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
FvD	21%	20%	14%	3%	0%	1%	1%	11%	87%	47%	23%
GroenLinks	19%	3%	4%	31%	88%	35%	20%	19%	0%	0%	8%
VVD	14%	70%	11%	3%	0%	1%	1%	4%	2%	0%	3%
CDA	10%	9%	57%	2%	1%	2%	0%	3%	0%	0%	3%
PvdA	10%	0%	1%	10%	7%	64%	9%	5%	0%	0%	1%
Partij voor de Dieren	9%	1%	0%	2%	13%	7%	77%	26%	0%	1%	3%
PVV	8%	2%	3%	2%	0%	1%	0%	0%	18%	75%	0%
D66	7%	4%	3%	81%	4%	10%	4%	6%	0%	0%	0%
ChristenUnie	5%	2%	11%	3%	1%	5%	0%	3%	0%	1%	0%
SP	5%	0%	0%	0%	3%	2%	1%	55%	1%	2%	3%
50PLUS	3%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	4%	3%	0%	47%
SGP	3%	3%	3%	2%	0%	0%	0%	0%	2%	0%	0%
Geen/weet niet	21%	29%	19%	4%	15%	29%	17%	17%	13%	22%	31%
Totaal	135%	144%	127%	143%	132%	157%	130%	153%	126%	148%	122%

SP scoort bij de eigen kiezers relatief het laagst (55% noemt de eigen partij). GroenLinks wordt relatief vaak genoemd door kiezers van D66, PvdA, PvdD en SP. FVD wordt niet alleen veel genoemd door PVV- en 50PLUS kiezers, maar ook relatief veel door de kiezers van VVD en CDA. Deze tabel geeft wel de indruk dat het onderwerp "Klimaat" nog voor verdere bewegingen binnen het electoraat zou kunnen zorgen.

Ten slotte laten we op de volgende pagina de Zetelverdeling zien van dit moment.

Ten opzichte van de vorige week zien we dus relatief weinig verschuivingen. FVD en GroenLinks krijgen er 1 bij, VVD en PvdD 1 minder. Als we dit relateren aan de uitslagen op de vorige pagina's, dan kan geconcludeerd worden dat het effect van de discussies over de Klimaatplannen van de laatste tijd al zijn uitwerking had in de stemkeuze van de kiezers (zoals bij voorbeeld bij de Provinciale Statenverkiezingen is gebleken).

De aankondiging van het akkoord van de coalitiepartijen heeft amper voor verdere verschuivingen gezorgd. Wel geeft de tabel op de vorige pagina aan, dat het onderwerp, als het hoog op de agenda blijft staan, nog wel voor electorale verschuivingen kan zorgen.

Peiling Zetelverdeling Tweede Kamerverkiezingen

zetels	TK2017	24-3-2019	23-6-2019	1-7-2019	Versch. t.o.v. 24-3-2019	Versch. t.o.v. 23-6-2019	Versch. t.o.v. TK2017
VVD	33	23	27	26	3	-1	-7
FVD	2	26	21	22	-4	1	20
PvdA	9	13	19	19	6		10
CDA	19	14	15	15	1		-4
GroenLinks	14	18	14	15	-3	1	1
D66	19	12	10	10	-2		-9
PVV	20	10	9	9	-1		-11
SP	14	9	7	7	-2		-7
Partij voor de Dieren	5	7	8	7		-1	2
ChristenUnie	5	7	7	7			2
50PLUS	4	4	5	5	1		1
DENK	3	4	4	4			1
SGP	3	2	2	2			-1
Overige partijen		1	2	2	1		2
	150	150	150	150			
Coalitie	76	56	59	58	2	-1	-18